

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ, ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ І ТУРИЗМУ**

МАКРОЕКОНОМІКА

**Методичні вказівки до виконання курсової роботи
для студентів спеціальності 075 «Маркетинг»
ступеню вищої освіти «магістр»**

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри маркетингу,
PR-технологій та логістики
Протокол № 8
від 29 листопада 2018 р.

Чернігів ЧНТУ 2018

Макроекономіка. Методичні вказівки до виконання курсової роботи для студентів спеціальності 075 «Маркетинг» ступеню вищої освіти «магістр» / Укладач: С.О.Полковниченко. Чернігів: ЧНТУ, 2018. 27 с.

Укладач: Полковниченко Світлана Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу, PR-технологій та логістики

Відповідальний за випуск: Жидок Вікторія Вікторівна,
завідувач кафедри маркетингу,
PR-технологій та логістики
Чернігівського національного
технологічного університету,
кандидат економічних наук,
доцент

Рецензент: **Гонта Олена Іванівна**,
доктор економічних наук, професор,
директор ННІ економіки
Чернігівського національного
технологічного університету

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ.....	4
Мета та цілі курсової роботи.....	5
Організація виконання курсової роботи.....	5
Структура та методи виконання курсової роботи	8
Вимоги до оформлення курсової роботи	13
Рецензування, захист та оцінювання курсової роботи	17
Список рекомендованої літератури.....	21
Інформаційні ресурси.....	22
Додатки	24

ВСТУП

Макроекономіка займає важливе місце в системі економічних наук. Будучи складовою частиною економічної теорії, макроекономіка належить до тих дисциплін, які забезпечують фундаментальну підготовку бакалаврів спеціальності 075 «Маркетинг».

Вивчення дисципліни «Макроекономіка» спрямовано на формування у студентів сучасного економічного мислення; ґрунтовних знань про механізм функціонування економіки на макрорівні, вміння аналізувати макроекономічні проблеми, які постали перед сучасним суспільством, давати оцінку основним напрямкам макроекономічної політики; набуття студентами відповідних професійних компетентностей, що забезпечують формування соціально-економічної поведінки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні засвоїти основні макроекономічні теорії, концепції, моделі, обґрунтовані світовою та вітчизняною наукою й апробовані економічною практикою; знати основні категорії та поняття макроекономіки; систему національних рахунків та її основні макроекономічні показники; основні індикатори макроекономічної нестабільності; основні моделі та концепції макроекономічної рівноваги; споживання, заощадження, інвестиції та їх взаємозв'язок із ВВП; концепції мультиплікатора та акселератора та їх взаємозв'язок; основні моделі економічного зростання; роль держави як суб'єкта макроекономічного регулювання; основні концепції та механізм фіскальної та грошової політики держави; механізм зовнішньоекономічної політики; вміти користуватися теоретичними положеннями дисципліни для вирішення практичних завдань щодо аналізу макроекономічної ситуації будь-якої країни.

Робочим планом передбачено виконання курсової роботи з дисципліни «Макроекономіка». Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Макроекономіка» включають поради щодо підготовки, оформлення та захисту курсової роботи.

МЕТА ТА ЦІЛІ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота з курсу макроекономіки є самостійною науково-практичною роботою студентів над вивченням макроекономічних проблем. Вона виконується з **метою** закріплення, поглиблення й узагальнення знань і вмінь з даної дисципліни.

У процесі написання курсової роботи студенти зобов'язані глибше вивчити одне з теоретичних питань науки, набути навичок пошуку необхідних наукових джерел, статистичних і фактичних матеріалів, отримати досвід самостійного їх аналізу та узагальнення.

Виконання курсової роботи передбачає **основні цілі**:

- оволодіти методикою і методологією сучасних економічних досліджень;
- розвинути навички пошуку необхідної літератури та статистичних даних;
- навчитися аналізувати науковий літературний матеріал, робити самостійні висновки й формулювати самостійні теоретичні положення;
- навчитися аналізувати емпіричний економічний матеріал і його теоретично узагальнювати;
- навчитися формулювати практичні рекомендації на основі правильного узагальнення та теоретичного дослідження.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Написання курсової роботи вимагає певної системи й включає наступні етапи:

- вибір теми;
- ознайомлення з основними її проблемами та складання попереднього плану роботи;
- підбір літературних джерел, статистичного й фактичного матеріалу;
- підготовка завершеного плану роботи;
- написання, оформлення та захист курсової роботи.

Процес підготовки курсової роботи починається з вибору теми роботи. **Вибір теми й складання попереднього плану** – перший і дуже важливий етап самостійної роботи. Вміло підібрана тема сприяє успішному написанню роботи. Відповідальним етапом також є **складання плану курсової роботи**, оскільки від нього залежить якість роботи. План є основою для відбору та систематизації матеріалів, послідовного та логічного викладу результатів дослідження. План повинен охоплювати вузлові питання теми й бути логічно послідовним. Формулювання розділів та підрозділів повинні бути чіткими, лаконічними і в той же час найбільш повно відображати сутність та зміст питань, що розглядаються. План роботи не слід перевантажувати великою кількістю питань, бо це призведе до поверхневого викладення матеріалу.

Тематика курсових робіт розробляється, щорічно оновлюється й затверджується кафедрою маркетингу, PR-технологій та логістики. Це, як правило, теми, що нині є актуальними як для теоретичної думки, так і для економічного розвитку України.

Студенту надається право самостійно обрати тему курсової роботи із запропонованого кафедрою переліку. При цьому теми курсових робіт в окремій групі не повинні повторюватися.

Тема та план затверджується в **перші два тижні** навчального семестру, на який заплановано підготовку курсової роботи. Курсова робота повинна бути повністю готовою й подана на рецензування науковому керівнику **в кінці третього місяця семестру**, на який запланована навчальним планом підготовка роботи. У випадку негативної рецензії робота повертається на доопрацювання або переробку. В окремих випадках за згодою наукового керівника може бути змінена тема курсової роботи при її повторній підготовці. Зміна теми допускається лише в межах рекомендованих варіантів вибору теми роботи.

Підбір і вивчення літератури для курсової роботи починається зі складання бібліографії – списку літературних джерел, які необхідні для правильного розуміння теми курсової роботи та виконання її змісту. Для складання бібліографії, підбору необхідних книжок і статей слід

використовувати систематичні та предметні каталоги бібліотек, а також огляд змісту економічних журналів та тижневиків, які друкуються в останньому їх номері за кожен рік. Перш за все треба ознайомитися з відповідними розділами навчальних посібників та монографій із обраної теми курсової роботи. Важливе значення в підборі літератури мають також журнали «Актуальні проблеми економіки», «Економіка та держава», «Економіка України», «Економіст», «Банківська справа», «Вісник Національного банку України», «Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво», «Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право», «Інвестиції: практика та досвід», «Україна: аспекти праці», «Фінанси України», «Формування ринкових відносин», газети: «Дзеркало тижня», «Голос України», «Урядовий кур'єр» і т. ін. Використовувати потрібно сучасну літературу (періодичні видання бажано використовувати за останні два – три роки), що надасть можливість уникнути посилань на застарілі положення та ідеї.

Після складання бібліографії студент ґрунтовно вивчає літературу. Необхідний матеріал до кожного питання потрібно виписати на окремих листках або картках, обов'язково старанно й правильно записати назву роботи й номери сторінок.

Після ознайомлення з літературними джерелами складається план роботи, який узгоджується з викладачем.

У роботі слід використовувати статистичний матеріал, який публікується в спеціальних виданнях Державної служби статистики України та періодичних виданнях.

Ретельно вивчивши літературні джерела, статистичні та фактичні дані, необхідно приступати до написання (відповідно до плану) роботи. Її якість оцінюється, перш за все, тим, наскільки самостійно, правильно, глибоко та всебічно розглянуті питання теми курсової роботи.

Написану роботу потрібно відредагувати й оформити належним чином.

Виконану роботу студенти повинні захистити. Студенти, які курсову роботу не виконали та не захистили, до екзамену не допускаються.

Для того, щоб написати та своєчасно здати курсову роботу, студенту потрібно вміло й правильно організувати свою працю. Практика показала, що за кілька днів підготувати роботу на високому рівні неможливо. Тому слід чітко й послідовно працювати на всіх основних етапах підготовки роботи.

Одержати консультацію щодо виконання курсової роботи студент може відповідно з графіком консультацій викладача.

СТРУКТУРА ТА МЕТОДИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота студентів повинна мати **самостійний творчий науковий характер**. Необхідно розкрити зміст вибраної теми й показати глибокі аналітичні знання літературних джерел, не обмежуючись матеріалами підручників. Зміст роботи повинен викладатися відповідно до затвердженого плану.

Кожну тему курсової роботи потрібно розглядати з позицій сучасності, а теоретичні положення супроводжувати аналізом статистичних даних і прикладами з практики господарювання. Важливо показати вміння самостійно робити правильні висновки на основі вивченої літератури, зібраного, опрацьованого й узагальненого конкретного матеріалу.

Починаючи виконання курсової роботи, студент повинен чітко уявити її структуру та зміст. При цьому усі складові частини роботи повинні бути логічно взаємопов'язані та переконливо аргументовані.

Структурно робота повинна складатися із вступу й основної текстової частини, яка включає 2-3-4 розділи (кількість розділів залежить від місткості проблеми, мети і завдань курсової роботи), висновків і списку літератури.

Вступ повинен бути короткий за формою (1,5-2 сторінки машинописного тексту), але змістовний. У вступі до курсової роботи студент повинен обґрунтувати актуальність вибраної теми курсової роботи, розкрити її значення, проаналізувати ступінь вивченості теми в економічній літературі, визначити ряд питань, що вимагають вирішення, вказати на дискусійні проблеми (якщо такі є), визначити основну мету й завдання, сформулювати об'єкт і предмет

дослідження, дати пояснення вибраної автором логічної послідовності ключових питань теми, що розкриваються, вказати на наукову, методологічну, емпіричну базу написання роботи (коротко проаналізувати вивчену літературу за темою, вказати джерела інформації, використаної автором у процесі підготовки та написання курсової роботи). Можна вказати, які питання були найбільш складними й викликали найбільший інтерес.

В *основній частині* роботи згідно з планом глибоко і всебічно розкриваються головні проблеми теми. Основна частина роботи повинна демонструвати вміння студента ставити наукові проблеми і грамотно їх розв'язувати на основі узагальнення літературного й емпіричного матеріалу, а також на основі власної інтуїції автора роботи. Робота, в якій відсутні постановка й розв'язання наукових проблем, вважається такою, що не відповідає основним вимогам до наукових робіт і оцінюється незадовільно (або повертається на доопрацювання).

Текст курсової роботи повинен чітко відповідати назві певного розділу.

Основна частина курсової роботи складається, як правило, з *трьох розділів*, які починаються постановкою завдання, що розглядається в кожному розділі, та розкривають його основні положення.

Перший розділ (обсяг якого складає не більше 10 сторінок машинописного тексту, викладеного в двох-трьох підрозділах) повинен містити:

- виклад основних теоретичних положень, що визначають сутність досліджуваної теми;

- розгляд різних точок зору провідних фахівців з досліджуваних питань, їх критичний аналіз, виявлення дискусійних питань, невирішених проблем. При цьому важливо обґрунтовано викласти своє розуміння досліджуваної проблематики або відмітити, якої із наявних в літературі точок зору по даній проблемі притримується автор і чому. Для цього необхідні глибоке знання предмета дослідження, об'ємна робота з економічною літературою;

- визначення пріоритетних питань, що підлягають першочерговому розв'язанню.

Цей розділ повинен скласти теоретичну основу для другого та третього розділу. З цією метою студент подає тільки той теоретичний матеріал, який є необхідним для розв'язання практичних питань, визначених цілями та завданнями курсової роботи. Невиконання цієї вимоги призводить або до надмірного збільшення обсягу першого розділу, або до відриву від змісту другого та третього розділів. Тому цей розділ повинен являти собою не виклад загальновідомих положень з навчальних дисциплін, а бути аналізом теорії за темою, обраною студентом. При цьому студент критично усвідомлює факти, дає їм власну оцінку.

Теоретична сторона проблеми, що наведена в першому розділі, повинна продемонструвати рівень знань студента, його ерудицію в зазначеній галузі та стати інструментом до розв'язання поставлених в роботі завдань.

Теоретичний матеріал бажано узгоджувати з реальною практикою господарювання.

Неодмінною вимогою до курсових робіт є самостійний аналіз автором емпіричного матеріалу, його відображення в формі графіків, таблиць, формул, схем, діаграм і т. п. Конкретна статистична інформація та фактичний матеріал, з одного боку, мають підтверджувати теоретичні узагальнення й висновки, а з іншого боку, – на основі його аналізу можуть бути зроблені цікаві теоретичні припущення й узагальнення.

У *другому розділі* курсової роботи проводиться аналіз стану досліджуваної проблеми. Структура та зміст другого розділу носять аналітичний характер і залежать від специфіки курсової роботи.

Для скорочення тексту викладу розділу студент повинен широко використовувати фактичний матеріал у вигляді таблиць, рисунків, схем та графіків. При цьому важливо здійснювати їх аналіз і робити відповідні висновки. Щоб уникнути поверхневого викладу матеріалу в цьому розділі, студент з фактичного матеріалу повинен відібрати найбільш суттєвий,

обмежуючи при необхідності обсяг досліджень або звужуючи коло проблем, що розглядаються.

Розділ повинен закінчуватись переліком основних проблем об'єкта дослідження та можливих шляхів їх розв'язання. Обсяг другого розділу не повинен перевищувати 10 сторінок машинописного тексту.

У роботі можна використовувати фактичні дані з монографій, статей, брошур, журналів або газетних публікацій, вивчених у процесі підготовки роботи. Однак у будь-якому випадку включені в курсову роботу фактичні і статистичні матеріали повинні мати посилання на джерело.

У *третьому розділі* на основі отриманих результатів розглядаються пропозиції, рекомендації, заходи щодо досягнення цілей у відповідності з темою курсової роботи. Заходи повинні бути логічними наслідками висновків аналізу другого розділу. При цьому студент повинен виявити самостійність та ініціативу. Якщо студент не має можливості запропонувати власне рішення, то ним на підставі критичної переробки вітчизняного та світового досвіду обирається варіант, що може бути реально здійснений в конкретних умовах.

З кожного заходу необхідно дати його обґрунтування, короткий зміст, характеристику об'єкта до і після впровадження, а також прогнозу оцінку його ефективності. Зміст та характер розроблених студентом пропозицій визначаються темою, цілями та завданнями курсової роботи. При розробці окремих заходів для доказу їх доцільності рекомендується порівнювати декілька варіантів рішень.

Обсяг третього розділу повинен складати 6-8 сторінок машинописного тексту.

Глибина та направленість розкриття проблеми, що досліджується, багато в чому залежить від дотримання таких методологічних принципів економічної теорії, як історичний підхід до аналізу економічних відносин, категорій і законів; єдність історичного та логічного; нерозривний зв'язок теорії з практикою.

Матеріал викладається самостійно (не допускається просте переписування літературних джерел, їх цитування без посилання), грамотно, простим науковим стилем, з відображенням авторського розуміння проблем і його власними висновками.

У тексті не повинно бути виразів типу: «я вважаю», «мені здається», «у нас прийнято» тощо. Замість них рекомендуються вирази: «на думку автора», «вважається доцільним», «як свідчить проведений аналіз» тощо.

Курсова робота – це самостійна праця, а не монтаж витягів, цитат з різних літературних джерел, журнальних і газетних статей. При викладенні матеріалу важливо дотримуватися логічної послідовності і зв'язків між питаннями. Слід уникати в роботі повторень, уважно стежити за тим, щоб не виникали протиріччя між окремими її положеннями.

Висновки є завершальним етапом виконаної студентом курсової роботи. У **висновках** (3-4 сторінки) необхідно зробити певні узагальнення у вигляді коротких тез по кожному з розділів (підрозділів) роботи (по 2-3 висновки на кожний підрозділ).

Висновки повинні містити:

- короткі підсумки за результатами теоретичного та практичного аналізу об'єкта дослідження з наведенням позитивних та негативних сторін, а також не реалізованих можливостей;
- перелік заходів, направлених на розв'язання проблеми, підвищення ефективності об'єкта досліджень;
- отримані якісні та кількісні показники;
- економічний та соціальний ефект, отриманий при можливій реалізації запропонованих в курсовій роботі заходів.

Висновки повинні бути зроблені таким чином, щоб вони відображали основний зміст роботи, містили ті положення, які були отримані автором на основі опрацювання наукового та практичного матеріалу, і не торкались тих аспектів, які не розкривались автором. У висновках повинно бути відображене

авторське розуміння основних проблем курсової роботи й запропоновані практичні рекомендації, виходячи зі змісту курсової роботи.

Висновки доцільно починати словами: «розглянуто», «встановлено», «показано», «доведено» тощо.

Робота завершується *списком використаних джерел*, у який включається вся література, на яку є посилання в тексті, а також ті важливі джерела, які були вивчені при написанні курсової роботи, знайшли відображення в формулюванні вузлових питань і структурі роботи, хоча й відсутні в посиланнях.

Список літератури оформляється згідно загальноприйнятих правил із зазначенням по кожному джерелу прізвищ та ініціалів авторів, назви роботи, назви видання, в якому опублікована робота (якщо це стаття чи тези в збірниках, журналах, газетах), міста видання, назви видавництва, року видання, номеру видання (журналу), кількості сторінок (загальні або інтервали сторінок, на яких розміщена стаття в періодичному виданні чи збірнику). Перелік джерел здійснюється за алфавітним принципом або в порядку використання.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна бути *оформлена* на стандартних аркушах формату А4 (210x297мм), грамотно й охайно на одній сторінці аркуша. Загальний обсяг роботи – 25-30 сторінок машинописного тексту з виділенням полів (праве – 1,5 см, ліве – 2,5 см, верхнє і нижнє – 2 см). Шрифт: Times New Roman, розмір шрифту – 14, інтервал – 1,5. Роботу рекомендується зброшурувати. Робота, яка оформлена неохайно, неграмотно, з наявністю багатьох граматичних помилок і з порушенням вимог, повертається на переоформлення і до захисту не допускається. Курсова робота виконується українською мовою.

Курсова робота, яка подається студентом до захисту, *повинна містити:*

- титульний лист;
- зміст;

- вступ;
- основну частину, поділену на розділи та підрозділи;
- висновки;
- перелік використаної літератури та інформаційних джерел;
- додатки.

Нумерація сторінок має бути наскрізною: номер сторінки проставляється арабськими цифрами зверху справа, але на титульному аркуші (перша сторінка) номер проставляти не слід.

На *першій сторінці* (титульний аркуш) вказуються назва університету, кафедра, тема, курс, група, прізвище, ініціали студента. Зразок титульного аркуша наведено в *додатку А*.

Зразу ж після титульного листа розташовують *зміст* – послідовність усіх розділів і підрозділів курсової роботи, у якому зазначаються початкові сторінки кожної частини курсової роботи (вступу, кожного розділу, підрозділу, висновків, списку літератури, додатків) (дивись *додаток Б*). Зміст повинен бути детальним і містити всі заголовки, які є в курсовій роботі.

Далі на наступних сторінках розміщується *текст* роботи відповідно до змісту. Текст курсової роботи поділяється на розділи і підрозділи, які повинні мати заголовки (в тексті вказується назва кожного питання плану). Найменування розділів роботи (крім «Вступу», «Висновків», «Списку використаних джерел», «Додатків», де номер не ставиться) нумеруються арабськими цифрами.

Назви розділів повинні виділятися великими літерами, а підрозділів – малими літерами за винятком першої великої літери, з якої починається назва. При цьому переноси слів та підкреслювання в заголовках не допускаються.

Підрозділи курсової роботи відділяють один від одного трьома міжрядковими інтервалами. Не допускається писати назву підрозділу в кінці сторінки, а його зміст переносити на наступну сторінку; необхідно, щоб під заголовком розмістилось не менше двох рядків тексту. Підрозділи нумеруються арабськими цифрами в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з

номера розділу і номери підрозділу, розділених крапкою, наприклад: 3.1 (перший підрозділ третього розділу). Після заголовків розділів і підрозділів крапка не ставиться.

Назви вступу, заголовки кожного розділу, висновків, списку літератури, додатків починають з нової сторінки симетрично до тексту, а заголовки підрозділів – на тій сторінці, де закінчується попередній підрозділ.

Оформлення таблиць, схем і графіків у курсових роботах повинно здійснюватися згідно загальноприйнятих правил у відповідності до оформлення аналогічного емпіричного матеріалу в інших літературних і наукових джерелах.

Таблиці, схеми, діаграми, графіки розміщують як на одній сторінці з машинописним текстом, так і на окремих сторінках відразу після посилання на них за текстом. Кожна таблиця повинна мати назву, що відображає її зміст. Нумерація таблиць здійснюється таким чином: по центру перед заголовком пишуть слово «Таблиця» та її порядковий номер (знак «№» перед цифрою не ставиться). Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці в даному розділі. Наприклад: Таблиця 1.3 – третя таблиця першого розділу. Далі ставиться тире і з великої літери пишеться заголовок таблиці. Під таблицею (діаграмою, графіком) необхідно вказати джерела, звідки взяті наведені в ній дані.

У заголовках таблиць, підзаголовках граф і рядків таблиць крапка не ставиться.

Порівняльний матеріал подають у вигляді таблиць (рис. 1).

Таблиця 2.1 – Заголовок таблиці

Рисунок 1 – Приклад побудови таблиці

Якщо таблиця розміщується на двох і більше сторінках, то її номер та заголовок вказують лише на першій сторінці, а на усіх наступних над таблицею зліва вказується «Продовження таблиці 1.1»

Таблицю вміщують у текст після першого посилання на неї. Таблиці, що мають великий обсяг, не рекомендується вміщувати в текст основної частини, доцільніше винести їх у додатки, але з обов'язковими посиланнями на них у тексті. Посилання в тексті мають бути на всі таблиці. Вміщувати у курсову роботу таблиці, що не мають назв, нумерації, або на які відсутні посилання у тексті, не дозволяється.

Якщо таблиці та ілюстрації розміщують в альбомній орієнтації, то вони мають бути зорієнтованими по її лівому полю.

Ілюстративний матеріал у формі схем, діаграм, графіків тощо, вміщений у основну частину курсової роботи, оформляється наступним чином: знизу під ілюстрацією з великої літери пишуть слово «Рисунок», проставляють порядковий номер, ставлять тире. Далі, продовжуючи той самий рядок, з великої літери вписують назву рисунку, яка повинна відображати його зміст. Номер рисунку складається з номера розділу та порядкового номера рисунку у даному розділі.

Включені в роботу **формули** мають містити повну розшифровку всіх символів, в обов'язковому порядку їх необхідно нумерувати. Формули нумерують у межах розділу арабськими цифрами справа від формули та заключають у круглі дужки. Позначення кожного символу формули або коефіцієнта розшифровують у вигляді колонки з нового рядка. При цьому перший рядок експлікації починають словом «де». Наприклад:

Рівень безробіття (U') розраховують за формулою:

$$U' = \frac{U}{E + U} 100\% \dots\dots\dots(1.1),$$

де U' – рівень безробіття; E – зайняті; U – безробітні, $E + U$ = робоча сила.

Посилання в тексті на ілюстрації, таблиці, формули необхідно виконувати за формами: «Як видно з рис.2.5, ...», «Обчислення, проведені за формулою (1.3), свідчать ...», «Табл. 2.5 подає ...».

Посилання на літературні наукові та інші інформаційні джерела, з яких була запозичена будь-яка інформація, рисунки, таблиці, а також цитати, наводять за текстом в квадратних дужках в кінці речення. Наприклад: [3], [10, с. 23], де цифрами позначають порядковий номер джерела у списку та номери сторінок.

На останній сторінці роботи наводять список використаних джерел. Зразок оформлення списку використаних джерел представлено у **додатку В**.

Інформаційні джерела оформляються відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.

Курсова робота може містити також **додатки**, які розміщуються в самому кінці роботи після сторінки із списком використаних джерел. Обсяги додатків не обмежуються, але недоцільно, щоб вони були більшими обсягу курсової роботи. У додатках рекомендується розміщувати табличний, графічний, статистичний, розрахунковий та інший матеріал, пряме використання якого в основному тексті надто б ускладнило читання роботи.

В основному тексті роботи рекомендується робити посилання на матеріал, що міститься в додатках. Додатки, якщо їх багато, повинні бути пронумерованими.

РЕЦЕНЗУВАННЯ, ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Перевірена викладачем курсова робота з її рецензією повертається студентові.

У **рецензії** викладач визначає позитивні сторони й недоліки роботи (як за формою так і за змістом). Зразок рецензії, наведений в **додатку Д**, потрібно

вставити на початку роботи після титульної сторінки (без нумерації). У рецензії студент отримує відповідь на питання: як глибоко він розібрався в проблемі, яку досліджував; чи правильно і у повній мірі розкрито зміст теми; чи відповідає зміст роботи складеному плану; як повно і вміло використані наукові і статистичні джерела; який її науково-теоретичний рівень та інші. В кінці рецензії, на основі глибокого аналізу змісту роботи, викладач попередньо оцінює її і вирішує питання про допущення до захисту. При позитивній оцінці робота допускається до захисту. Якщо робота не відповідає вимогам, її повертають для доопрацювання. Робота не допускається до захисту і повертається на доопрацювання, якщо вона не носить самостійного характеру, запозичена в Інтернеті або списана із літературних джерел; зміст роботи не відповідає її назві, не розкриваються основні питання; науковий апарат, таблиці, графіки та інший фактичний матеріал оформлений неправильно; текст написаний недбало. Відсутність фактичного матеріалу також дає підставу кваліфікувати роботу як незадовільну, така робота повертається на переробку чи доопрацювання.

При повторному поданні роботи на перевірку обов'язково додається рецензія на перший варіант.

Якщо робота допущена до захисту, то студент повинен уважно ознайомитися з рецензією, приділивши при цьому особливу увагу відміченим недолікам.

Захист курсових робіт для студентів проходить відповідно до графіка, затвердженого на кафедрі, і завершується до початку екзаменаційної сесії.

Захист курсових робіт проводиться у присутності студентів групи перед спеціальною комісією, до складу якої обов'язково входить керівник роботи.

До захисту курсової роботи студент готує усний виступ до 5 хвилин. Цей виступ не повинен переказувати зміст всієї роботи, в ньому необхідно сказати, чому вибрана дана тема курсової роботи, які завдання в ній ставились, яким

шляхом вони вирішувалися та які висновки одержані, тобто, по суті, відобразити зміст вступу і висновків, якщо вони написані правильно.

Студент має показати гарні знання літератури з даної теми, фактичного матеріалу та макроекономічних категорій. Якщо він має думки з проблематики теоретичної частини, відмінні від положень, що містяться в науково-економічній літературі, необхідно їх обґрунтувати. Після доповіді студент відповідає на запитання комісії, наводить додаткові аргументи для обґрунтування своєї позиції. Питання можуть задавати й присутні на захисті студенти.

Від того, як представлена робота на захисті самим студентом, багато в чому залежить оцінка за курсову роботу. Тому доцільно ретельно продумати свій виступ і викласти його для себе в письмовій формі або повністю, або у вигляді тез.

Після захисту курсова робота одержує *остаточну оцінку*, яка виставляється в екзаменаційну відомість та залікову книжку студента.

При *оцінці* враховується якість виконаної роботи, її науковий рівень, ступінь самостійності у викладенні теми, її оформлення (посилання, список використаних джерел), мова і стиль викладення, рецензія наукового керівника, виступ студента на захисті, відповіді на запитання по темі.

Якщо студент добре підготувався до захисту і дав вичерпні відповіді на запитання, що виникли в ході захисту, підсумкова оцінка курсової роботи може бути вище попередньої. І, навпаки, якщо в ході захисту з'ясується слабкий рівень знань досліджуваної проблематики, підсумкова оцінка може бути нижче попередньої або навіть незадовільною. В такому випадку призначається повторний захист.

Критерії оцінювання курсової роботи, виконаної на кафедрі маркетингу, PR-технологій та логістики:

- **оцінка «відмінно»** ставиться тоді, коли в роботі на основі глибоких знань першоджерел дається самостійний аналіз фактичного матеріалу,

містяться елементи наукової творчості, робляться самостійні висновки, дається аргументована критика інших поглядів з питань, що розглядаються;

- **оцінку «добре»** отримують роботи, які виконані на високому теоретичному рівні, повно і всебічно розкривають питання теми, але не відзначаються відповідним ступенем творчого підходу до теми;

- **оцінку «задовільно»** мають ті роботи, в яких правильно висвітлюються питання теми, але не проявилось вміння логічної побудови роботи, самостійного аналізу літератури, висвітлення проблеми в сукупності всіх її аспектів, містяться окремі помилкові положення;

- **оцінка «незадовільно»** ставиться тоді, коли студент не може відповісти на зауваження рецензента, пояснити висновки і теоретичні положення теми, не володіє матеріалом роботи. В останньому випадку студента чекає повторний захист по даній темі. Для цього необхідна подальша робота по осмисленню змісту тексту, по усуненню зауважень, які вказані в рецензії.

Захищена курсова робота здається на кафедру.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Бабіч Д. В., Гаврилук В.Т. Макроекономіка: підруч. для студ. вищ. навч. закл.; Приват. вищ. навч. закл. «Харк. соц.-екон. ін-т». Х.: Харк. приват. музей міс. садиби, 2012. 319 с.
2. Данилович-Кропивницька М.Л., Стецюк П.І., Тивончук І.О. Макроекономіка: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2014. 290 с.
3. Іванюк Т.І. Макроекономіка: навч. посіб. К.: КНУБА, 2010. 112 с.
4. Кліменко О.М., Крюкова О.М., Бріль М.С. Макроекономіка: навч. посіб. для самост. вивч. Дисципліни. Х.: Вид. ХНЕУ, 2012. 135 с.
5. Лагутін В.Д., Пронкіна Л.І. Макроекономіка: навч. посіб. К.: [б. в.], 2012. 267 с.
6. Макаренко П.М., Калініченко О.В., Дивнич О.Д. Макроекономіка: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Полтава: РВВ ПДАА, 2014. 363 с.
7. Макроекономіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. В.М.Соболева. Х.: УкрДАЗТ, 2008. 310 с.
8. Макроекономіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Г.М.Пилипенко. Д.: НГУ, 2010. 223 с.
9. Радіонова І.Ф., Бурлай Т.В., Алімпієв Є.В. Макроекономіка-2: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2009. 423 с.
10. Резнік Н.П., Талавиря М.П., Пащенко О.В. Макроекономіка: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Київ: КиМУ, 2015. 554 с.
11. Талавиря М.П., Пащенко О.В. Макроекономіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Лисенко М.М. [вид.], 2012. 551 с.
12. Тюхтенко Н.А., Синякова К.М. Макроекономіка: навч. посіб. для студентів ВНЗ. 2-е вид., допов. та перероб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 351 с.
13. Шупик І.І., Песцова-Світалка О.С. Макроекономіка: навчально-методичний комплекс: навч. посіб. Полтава: [б. в.], 2011. 375 с.

Допоміжна

1. Карман С.В., Почерніна Н.В. Макроекономіка: навч. посіб. для самост. роботи студентів. Мелітополь: Вид. будинок ММД, 2012. 223 с.
2. Круш П.В. Макроекономіка та її регулювання: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ: Каравела, 2009. 419 с.
3. Макроекономіка: навч. посіб. / за заг. ред. В.П. Решетило. Харків: ХНАМГ, 2009. 295 с.
4. Макроекономіка: навч. посіб. / за заг. ред. Кліменко О.М. Харків: ІНЖЕК, 2011. 259 с.
5. Макроекономіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. М.І.Зверькова. Одеса: Пальміра, 2007. 247 с.
6. Хрупович С., Ціх Г. Макроекономіка: теорія і практика: навч. посіб. Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2013. 279 с.
7. Шупик І. І. Макроекономіка в поняттях, схемах, таблицях: навч. посіб. Полтава: РВВ ПДАА, 2012. 167 с.

8. Burda M., Wyplosz C. Macroeconomics: a European text. 3. ed. Oxford: Oxford UP, 2001. XXXVI, 572 p.
9. De Long J. Bradford. Macroeconomics: updated ed. Rev. ed. Boston [etc.]: Irwin: McGraw-Hill, 2002. XXVI. 523 p.
10. Frank Robert H., Bernanke B. S. Principles of macroeconomics. Boston [etc.]: McGraw-Hill: Irwin, 2001. 504 p.
11. Gwartney James D. Macroeconomics: private and public choice. 9. ed. Fort Worth: The Dryden press, 2000. 606 p.
12. McConnell Campbell R., Brue S. L. Economics: principles, problems, and policies. 14. ed. Boston [etc.]: Irwin McGraw-Hill, 1999. 845 p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ **Офіційні сайти періодичної літератури**

Назва журналу	Офіційний сайт
Актуальні проблеми економіки	https://eco-science.net/
Бізнес Інформ	http://www.business-inform.net/main/
Економіка і держава	http://www.economy.in.ua/
Економіка України	http://www.economukraine.com.ua/
Економіка. Фінанси. Право.	http://efp.in.ua/
Економіст	http://ua-ekonomist.com/
Економічна теорія	http://etet.org.ua/
Ефективна економіка	http://www.economy.nayka.com.ua/
Економічний часопис – XXI	http://soskin.info/ea/
Бюлетень Національного банку України	https://www.bank.gov.ua
Інвестиції: практика та досвід	http://investplan.com.ua/
Науковий вісник Полісся	https://nvp.stu.cn.ua
Проблеми і перспективи економіки та управління	http://ppeu.stu.cn.ua

Офіційні сайти державних та міжнародних установ

Назва	Офіційний сайт
Верховна Рада України	http://rada.gov.ua/
Кабінет Міністрів України	https://www.kmu.gov.ua/ua
Міністерство економічного розвитку і торгівлі України	http://www.me.gov.ua/
Міністерство фінансів України	https://www.minfin.gov.ua/
Національний банк України	http://www.bank.gov.ua/
Державна фіскальна служба України	http://sfs.gov.ua/
Державна служба статистики України	http://www.ukrstat.gov.ua
Національний інститут стратегічних досліджень	http://www.niss.gov.ua/
IMF – International Monetary Fund (Міжнародний валютний фонд)	https://www.imf.org/external/index.htm

Інші офіційні сайти

Назва	Офіційний сайт
Національна бібліотека України ім. І.В.Вернадського	http://www.nbu.gov.ua/
Кореспондент	http://korrespondent.net/
BusinessViews Економіка	https://businessviews.com.ua/
Економіка для студентів	http://gufer.net/

ДОДАТОК А

Приклад титульної сторінки

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНІ БІЗНЕСУ, ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ І ТУРИЗМУ

Кафедра маркетингу, PR-технологій та логістики

Курсова робота

з дисципліни
«МАКРОЕКОНОМІКА»

на тему:

**«ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ В
КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ»**

Виконав(ла):
ст. групи ММР-____

_____
(прізвище та ініціали)

_____
(особистий підпис)

_____
(дата виконання)

Перевірив(ла):
к.е.н., доц. Полковниченко С.О.

Чернігів, 20__

Додаток Б

Зразок оформлення змісту

Зміст

Стор.

3

Вступ

1. Теоретичні засади дослідження зовнішньої торгівлі України з Євросоюзом.....

1.1. Фактори формування та розвитку зовнішньої торгівлі України з Євросоюзом.....

1.2. Національні інтереси України у зовнішній торгівлі.....

2. Сучасний стан зовнішньої торгівлі України з Євросоюзом з позицій реалізації національних інтересів.....

2.1. Динаміка та основні тенденції розвитку зовнішньої торгівлі України з ЄС.....

2.2. Оцінка рівня реалізації національних інтересів України у зовнішній торгівлі з Євросоюзом.....

3. Шляхи захисту національних інтересів України на європейському векторі зовнішньої торгівлі.....

Висновки.....

Список використаних джерел.....

Додатки.....

Додаток В

Приклад оформлення списку літератури

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України: Офіційний сайт URL: <http://ukrstat.gov.ua>
2. Економічна безпека: навч. посіб. / за ред. З.С.Варналія. К.: Знання, 2009. 647 с.
3. Ільєнко Н.О., Спасенко Ю.О. Створення зони вільної торгівлі України з ЄС – ефективний захист національних економічних інтересів. *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2016. Т.22. № 1. С.62-72.
4. Коковський Л.О. Сучасні проблеми зовнішньоекономічної безпеки України та напрями їх подолання. *Ефективна економіка*. 2011. №10. URL: http://economy.nayka.com.ua/index.php?nomer_data=10&year_data=2011
5. Коковський Л.О. Сучасні тенденції та актуальні проблеми зовнішньоторговельної безпеки України. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. №11. С.27-33.
6. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України. URL: http://www.uazakon.com/documents/date_6s/pg_gewqwi/index.htm
7. Національна економіка: підручник / за ред. П.В.Круша. К.: Каравела; Піча Ю.В., 2008. 416 с.
8. Петрова Г.Є. Економічна безпека сучасної зовнішньої торгівлі України. *Вісник Академії митної служби України. Серія: «Економіка»*. 2013. №1(49). С.102-110.
9. Предборський В.А. Економічна безпека держави: монографія. К.: Кондор, 2005. – 391 с.
10. Trade statistics for international business development [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.trademap.org/Index.aspx>

Додаток Д

Рецензія

на курсову роботу _____, виконану

студентом _____ групи МР-____

ННІ бізнесу, природокористування і туризму

5): **1. Ступінь розкриття актуальності теми курсової роботи та інших складових вступної частини (0-**

- високий (5) _____
- достатній (4) _____
- поверхневий (3) _____
- відсутні основні складові (0-2) _____

2. Виклад теоретичного матеріалу (обґрунтованість теоретичних положень) (0-10):

- висока якість (9-10) _____
- висока якість без авторського узагальнення (7-8) _____
- недостатня якість (5-6) _____
- поверхневий виклад (3-4) _____
- поверхневий виклад з грубими помилками (0-2) _____

3. Глибина аналізу статистичного матеріалу (0-5) та рівень інформаційного забезпечення (в тому числі посилання на першоджерела) (0-5):

- глибокий аналіз та високий рівень інформаційного забезпечення (9-10) _____
- достатній аналіз та рівень інформаційного забезпечення (7-8) _____
- поверхневий аналіз та недостатній рівень інформаційного забезпечення (5-6) _____
- недостатній аналіз в описовій формі, без нових статистичних даних (3-4) _____
- недостатній аналіз в описовій формі з грубими помилками (0-2) _____

4. Рівень самостійності та обґрунтування висновків і пропозицій (0-10)

- обґрунтовані, суттєві, самостійні (9-10) _____
- достатньо обґрунтовані (7-8) _____
- не достатньо обґрунтовані (5-6) _____
- не впливають з дослідження (3-4) _____
- висновки відсутні (0-2) _____

5. Відповідність оформлення вимогам (0-20):

- повністю відповідає (20) _____
- не повністю відповідає (10-19) _____
- не відповідає (0-9) _____

6. Якість ілюстративного матеріалу (0-15):

- згідно з вимогами (15) _____
- є неточності (8-14) _____
- грубі помилки (0-7) _____

7. Інші зауваження: _____

8. Графік виконання роботи (0-10):

- дотриманий (10) _____
- не дотриманий (0-9) _____

9. Захист роботи (0-20)

- високий (18-20) _____
- достатній (15-17) _____
- задовільний (11-14) _____
- не задовільний (0-10) _____

10. Загальна кількість балів _____

11. Робота оцінена на оцінку _____

Науковий керівник

Полковниченко С.О.